

II. SPRAWOZDANIE

DYREKCYI PRYWATNEGO
GIMNAZYUM MIEJSKIEGO
Z PRAWEM PUBLICZNOŚCI

W KAŁUSZU

ZA ROK SZKOLNY 1912-13.

Nakładem Gminy miasta Kałusza.

12.12.1918
1918

I. Skład Grona nauczycielskiego.

a) dla nauki obowiązkowej.

Antoni Herzig, c. k. profesor gimnazjalny c. k. II. Gimn. z polsk. jęz. wykł. w Stanisławowie, kierownik zakładu, zawiadowca zbioru dla nauki hist. i geogr. uczył: w I. półr. Geogr. w kl. I. Hist. w kl. III. V. tyg. godz. 8, w II. półr. ponadto geogr. w kl. V.

Jan Birgfellner, egzam. zast. naucz. c. k. Gimnazjum w Kamionce Strumiłowej, zawiadowca zbiorów dla nauki fizyki i chemii, uczył: jęz. łac. w kl. I. jęz. niem. w kl. I. mat. w kl. IV. V. fizyki i chemii w kl. III. IV. tyg. godz. 22.

Ks. Symeon Iwańczuk, katecheta szkół wydz. uczył religii gr. kat. w kl. I. II. III. IV. V. w 10 godz. tyg.

Władysław Jougan, zast. naucz. c. k. Gimnazjum w Wadowicach, zawiadowca biblioteki polsk. dla uczniów, uczył: w I. półr.: jęz. łac. w kl. II. III. jęz. polsk. w kl. III. IV. V. tyg. godz. 21. — w II. półroczu: jęz. łac. w kl. II. III. jęz. polsk. w kl. I. IV. V. tyg. godz. 21.

Jan Muzykarz, zast. naucz. uczył w I. półr. jęz. polsk. w kl. I hist. w kl. I. II. Geogr. w kl. II. Matem. w kl. I. II. III. Kaligr. w kl. I. tygodn. godz. 19, — w II. półr. jęz. polsk. w kl. III. Hist. w kl. I. II. Geogr. w kl. II. Matem. w kl. I. II. III. Kaligr. w kl. I. tygodn. godz. 19.

Gustaw Poluszyński, egzam. zast. naucz. zawiadowca zbiorów dla nauki historii naturalnej, uczył jęz. polsk. w kl. II. jęz. niem. w kl. II. Geogr. w kl. III. IV. Hist. nat. w kl. I. II. V. tygodn. godz. 19.

Julian Serafinowicz, zast. naucz. zawiadowca bibl. niem. dla uczniów uczył jęz. greck. w kl. III. jęz. rusk. w kl. I. jęz. niem. w kl. III. IV. V. tyg. godz. 19.

Edmund Zahaczewski, zast. naucz. c. k. Gimn. z polsk. jęz. wykł. w Stanisławowie, zawiadowca bibliot. nauczyc. i bibl. funduszu biednych uczniów, uczył. jęz. łac. w kl. IV. V. jęz. greck. w kl. IV. V. hist. w kl. IV. tyg. godz. 23.

Ks. Izydor Zmora, wikary obrz. rz.-kat. uczył religii rz.-kat. w kl. I. II. III. IV. V. tyg. godz. 10.

Piotr Jurczyk, naucz. pomocniczy, egzam. dla rysunków dla szkół wydziałowych, zawiadowca zbiorów dla nauki rysunków, uczył rysunków w kl. I. II. III. IV. tyg. godz. 8.

Jan Fołta, nauczyciel pomocniczy, z kwalif. do nauczania gimnastyki, uczył: gimnastyki w kl. I.—V. i kierował zabaw. ruchow. tyg. godz. 6.

Awner Kampelmacher, nauczyciel pomocniczy, uczył religii mojż. w kl. I.—V. tyg. godz. 10.

b) dla nauki nadobowiązkowej.

Julian Serafinowicz, j. w. uczył języka ruskiego w 2 oddziałach tyg. godz. 4.

Leon Hankiewicz, naucz. szkoły lud. uczył śpiewu w 2 oddziałach tyg. godz. 4.

II. Zmiany w gronie nauczycielskiem.

Ubyli członkowie Grona.

1. Ludwik Werszler, objął posadę w szkole gimnazjalnej w Bolechowie.

2. Ks. Gerard Szmyd, przeniesiony na wikaryusza przy kościele N. M. P. Śnieżnej we Lwowie.

3. Ks. Józef Martynkow, mianowany rzecz. naucz. religii gr. kat. w c. k. Gimn. w Gródku Jagiellońskim.

Przybyli członkowie Grona.

1. Władysław Jougan, z przyw. Gimn. w Kutach.

2. Gustaw Poluszyński.

3. Ks. Izydor Zmora, rozp. Kons. metr. obrz. rz.-kat. z 23/IX. 1912 l. 7859.

4. Ks. Symeon Iwańczuk, rozp. Kons. metr. obrz. gr.-kat. z 17/IX. 1912 l. 6659/Vf.

III. Wykaz przerobionej lektury.

Język polski.

KLASA IV. Trylogia, Henryka Sienkiewicza — (Zdawali wszyscy uczniowie). Wiesław, Grażyna, Maraton, Szkolne czasy Dęboroga.

KLASA V. Pan Tadeusz, Jan Bielecki, Ojciec Zadźmionych, Latarnik, Srul z Lubartowa, Makbet, Zemsta.

Lektura niemiecka.

KLASA IV. Grimm: Kinder- und Hausmärchen (wyd. dr. Zagajewski), 1—7.

KLASA V. Goethe: Reineke Fuchs — Goethe: Hermann und Dorothea.

Lektura łacińska.

W KLASIE III. Nepos: Żywot Miltiadesa, Temistoklesa, Aristidesa, Trasybula, Epaminondasa, Pelopidasa i Agesilaosa.

Lektura domowa: Żywot Hamilkara, (5 uczn.) Konona (7 uczn.) Hannibala (6 uczn.) Fociana (1 ucz.).

W KLASIE IV. Z Cezara Pamiętników „O wojnie Gallickiej“ ks. I. 1—29. IV. VI. (w skrót.) Na lekturę prywatną czytało 6 uczniów ks. V. Cezara i 1 uczeń wybrane ustępy z Kurcyusza.

W KLASIE V. Z Owidyusza Metamarfoz: Cztery pory wieku, Potop, Deukalion i Pyrrha, Niobe. Dédal i Ikar, Orfeusz i Eurydyka — z Elegii: Niegdyś a teraz — z Fastów: Ocalenie Aryona, Quirinalia, Matronalia — z Trenów: Pożegnanie Rzymu, Własny żywot. — Z Liwiusza ks. I. 1—29. II. rozdziały odnoszące się do walki stanów w Rzymie. Na lekturę prywatną czytał 1 uczeń wybrane elegie Janickiego i Kochanowskiego. — 2 uczniów wybrane wiersze Owidyusza, 2 uczniów wybrane elegie Tibulla, 3 uczniów wybór z Liwiusza ks. III. V. VIII. XXVI. (ustępy objęte szkolnem wydaniem).

Lektura grecka.

Z Ksenofonta Anabazy (Chrestomatya Fiderera) ust. 1. 2. 3. 5. 7. 8. 13. Z Pamiętników o Sokratesie ust. 1. — Homera Iliady ks. I.

Lektura prywatna: 2 uczniów po 2 ustępy z Cyropedyi, 1 uczeń 4 ustępy z Cyropedyi i 2 ustępy z Pamiętników.

Przerobiony materiał z religii mojżeszowej.

W KLASIE I. Historia biblijna (Salamona Spitzera). Od stworzenia świata do śmierci Mojżesza. Modlitewnik (Salomona Spitzera). Modlitwa poranna.

W KLASIE II. Historia biblijna (Natana Szypera) część II. Od Jozuego do śmierci Salomona. Modlitewnik (Salomona Spitzera) Ośmnaście błogosławieństw. Psalm na każdy dzień tygodnia i na sobotę.

W KLASIE III. Historia biblijna (Salomona Spitzera) część III. Od podziału królestwa do powrotu z niewoli babilońskiej. Modlitewnik (Salamona Spitzera). Psalmy wielbiące (Hallel). Modlitwy na przywitanie soboty i trzynastcie artykułów wiary według Majmonidesa.

W KLASIE IV. Historia biblijna (Natana Szypera) część IV. Od wystąpienia Jeremiasza do księgi Hioba. Pięcioksiąg Mojżesza z tłumaczeniem polskim cap. od I. do XI. (włącznie).

W KLASIE V. Historia biblijna (Natana Szypera) część V. Od powrotu z niewoli babilońskiej do upadku Barkochby. Pięcioksiąg Mojżesza z tłumaczeniem polskim cap. od I. do XI. (włącznie).

Materiał z nauki śpiewu, przerobiony w roku szk. 1912/13.

I. Teorya.

- O tonach i nutach, podział nut i ich wartość.
- O rodzajach taktów.
- O znakach chromatycznych.
- O budowie gam durowych.

II. Część praktyczna.

W ciągu roku śpiewano kilkanaście pieśni świeckich w łatwym układzie dwugłosowym chłopięcym (sopran alt) oraz kilka pieśni w układzie czterogłosowym na chór mieszany (sopran, alt, tenor, bas).

Z pieśni treści religijnej śpiewali uczniowie następujące pieśni: „Do Cię Boże“, „Zróbcie Mu miejsce“, „Do Ciebie Wielki Boże“, „Ojcze nasz“, „Zdrowaś Marya“, „Boga Rodzico“, (układu Zeleńskiego) „Boże coś Polskę“, „Boże Ojcze Twoje Dzieci“, „Hymn ludu“, w układzie dwugłosowym.

Uczniowie wyznania rzymsko katolickiego śpiewali w czasie mszy św. w kościele.

Prywatna lektura uczniów:

z języka polskiego.

W KLASIE IV. Wybrane nowele Sienkiewicza czytało 9. uczniów, Konopnickiej 6, Prusa 7, „Placówka“ Prusa czytało 5. uczniów. Nadto 12. uczniów czytało powieści Kraszewskiego. Uczniowie uczyli się najznakomitszych miejsc z nowel Sienkiewicza na pamięć (zgłosiło się z tem 10. uczniów).

Z okazji setnej rocznicy zgonu Czackiego, uczeń Zboiński, na podstawie kilku rozpraw, opracował życiorys i znaczenie Czackiego i rzecz tę odczytał wobec uczniów.

W KLASIE V. Uczniów 10 czytało nowele Prusa i Konopnickiej. Uczniowie przeczytali w całości „Zemstę“ i „Pana Jowialskiego“, 15 uczniów zdawało sprawę z obcych tragedyi. Cenniejszych miejsc z prozy i poezyi uczyli się uczniowie (w liczbie 9) na pamięć.

Uczeń Tokarz opracował życiorys Kraszewskiego i w godzinie popołudniowej odczytał wobec uczniów.

Uczeń Hochtaubel omówił w podobny sposób Fredry „Pana Jowialskiego“.

z języka niemieckiego.

(liczby w nawiasie oznaczają ilu uczniów zdawało sprawę z przeczytanego dzieła.)

W KLASIE IV. Grimm: Kinder- und Hausmärchen (wyd. dr. Zagajewski), 8—15.

W KLASIE V. Schiller: Maria Stuart (3), Wilhelm Tell (3), Die Jungfrau von Orleans (3), Wallenstein (2), Die Räuber (1), Shakes-peare (in der Über. v. Schiller), Macbeth (3); Gozzi (aus dem Ital. übers. v. Schiller), Turandot (2); Lessing, Nathan der Weise (2); Körner, Zriny (1); Hauff, Die Karawane (4); Raabe, zum wilden Mann (1); Raabe, Das Kätzchen (1); Zschokke, Die Walpurgisnacht (4); Czechow, Das Haus mit dem Giebel. Aus dem Russ. (1).

IV. Tematy wypracowań pisemnych.

z języka polskiego.

W KLASIE V. Moje wspomnienia z wakacyi (dom.) Dworek szlachecki (Pan Tadeusz I. ks.) Nostalgia w „Latarniku“ i „Srulu

z Lubartowa“ (dom.) Bohater w poemacie „Jan Bielecki“. Sprawozdanie z przeczytanej książki. (dom.) Rola ks. Robaka w IV. ks. „Pana Tadeusza“ Erozya wody płynącej, (dom.) Cześnik a Rejent (char. porówn.) Obowiązki koleżeństwa (dom.) Historia Jacka Soplicy.

z języka niemieckiego.

1. Lessings Fabel „Der Riese“ und deren Grundgedanke (szk.) — 2. Welches Beispiel von Selbstlosigkeit finden wir in dem Baumbachschen Märchen „In alten Zeiten“ und worüber klagt dort der Dichter? (dom.). — 3. Der Bauer in seiner Rolle als König und das Ende dieses schönen „Traumes“. Nach d. Leseb. (szk.). — 4. Die Sage von der Königin Niobe. Nach Ovid. (dom.). — 5. Wie wurden Braun und Hinze Leidensgenossen? Goethe, R. F. II. III (szk.). — 6. „Der Handschuh“ v. Schiller. Inhaltsangabe. (dom.). — 7. Wie zeigt uns der Held in Schacks „Triumphator“, dass ihm das Wohl des Vaterlandes das Höchste sei? (szk.). — 8. „Frau Rückenau“, Reinekes Fürsprecherin. Goethe, R. F., IX. (dom.). — 9. Ein Witz als Verweis. Nach dem Leseb. (szk.). — 10. „Die Treue, sie ist doch kein leerer Wahn“. Schiller, „Die Bürgschaft“. (dom.). — 11. Mozarts Wette mit Haydn. Nach dem Leseb. (szk.) — 12. Hermanns Leid und Trost. Goethe, Herm. u. Dor. IV. (dom.). — 13. Wie bewährt sich der Spruch „Die Sonne bringt es an den Tag“ in der Schillerischen Ballade „Die Kraniche des Ibykus?“ (szk.) — 14. Mein Ferienplan. (szk.).

V. Zbiory naukowe.

Biblioteka nauczycielska.

W bież. roku szkolnym zakupiono: Baumgarten-Polaud-Wagner: Die hellemische Kultur; Bogucka-Niewiadomska-Czarnkówna: Ćwiczenia stylistyczne (2 t.); te same: Nauka stylistyki na przykładach i wzorach na kl. IV.; Caesars Gallischer Krieg wyd. Fügnera; Chlebowskiego Bronisława Pisma (4 t.). Claus-Grobben: Lehrbuch d. Zoologie; Cornisch (Sosnowski): Świat

zwierząt (2 t.); Dannemann Dr. Wie unser Weltbild entstand; Floericke Dr. Kriechtiere und Lurche fremder Länder; Foerster: Szkoła i charakter, (przekład Łopuszańskiej); Gątkiewicz F. Tematy z dziejów powszechnych i ojczystych; Gołębiowski: Początki nauki perspektywy; Hertwig Oskar: Allgemeine Biologie; Jarosch: Methodik des Unterrichtes in d. darstellenden Geometrie und geom. Zeichnen; Krasnowolski Antoni: Materiały, plany i wzory do ćwiczeń stylistycznych (2 t.); Klucz do oznaczania zwierząt kręgowych ziem. polskich; Kulwiec Kaz: Chrząszcze polskie; Księga pamiątkowa ku uczczeniu 100-ej rocznicy urodzin Krasińskiego (3 t.); Koelsch Adolf Dr. Würger im Pflanzenreich; Lanner Dr. Mathematik im Physikunterricht; Libiński ks. Jak czytać austriackie mapy wojskowe; Leuchtenberger: Der Schuldirektor; tenże: Vademecum für junge Lehrer; Müllner: Methodik des geographischen Unterrichtes; Neymayr Dr.: Dzieje ziemi (2 t.); Ovids Metamorphosen wyd. Fickelscherera; Ovid: Fasti wyd. Peter; Pini Tadeusz: Niedokończony poemat Krasińskiego; Potocki Antoni: Polska literatura współczesna; Rostański: Przewodnik do oznaczania 1000 roślin; Roedel: Methodisches Handbuch der Mineralogie u. Geologie; Rozen-Kamecki-Morozewicz: Klucz do oznaczania minerałów; Reyer Edw: Geologische und geographische Experimente; Scheindler Aug: Praktische Methodik für den höh. Unterricht I. t.; Sperber: O wychowaniu umysłowym, moralnym i fizycznym (przekł. Siemiradzkiego); Strassburger: Lehrbuch d. Botanik; Siegel Dr. Methodik des Unterrichts in der philosoph. Propädeutik; Verworn Max: Allgemeine Physiologie; Weule: Urgesellschaft und ihre Lebensfürsorge; Witkowski August: Zasady fizyki (3 t.); Wyrobek Emil: Ważniejsze owady krajowe i zagraniczne. Xenophons Anabasis in Auswahl wyd. Sorofa. Inwentarz doszedł do l. 106.

Istnieje nadto biblioteka sprawozdań szkolnych; niestety jednak niektóre Dyrekcje szkół średnich nie odwzajemniły się tut. zakładowi przysłaniem swego sprawozdania i pomimo urgensów sprawozdania nie nadeszły.

Biblioteka polska dla uczniów:

Liczyła z końcem roku szkolnego 1912/13 dzieł 471. tomów 580. Nabyło w ciągu roku szk. 1912/13 następujące dzieła:

Anc Bol. i Józefa: Z lat nadziei i watki. Anty Alk. Koholik: Pijaństwo. (K. D. W.)¹⁾, Bernstein Dr. O obronie ziemi dokoła osi. (K. D. W.) Błażek B. Wakacye pod namiotami. Borejko: 20 lat bohaterstwa (K. D. W.). Brodziński K. Charakterystyka lit. przez Chmielowskiego (B. P.)²⁾. Byron: Giaur w tłóm. Mickiewicza. (A. pis. p.)³⁾. Bukowiecka: Królowa morza. Chodźko J. Obrazy litewskie t. 4. (B. P.) Chrzanowski J.: Za co powinniśmy kochać Pana Tadeusza? Durham: Czarnogórze i Albania. (K. D. W.) Dyakowski: W góry, w góry. Goethe: Herman i Dorota tł. Nowicki. (B. P.) Gomulicki: Wspomnienia niebieskiego mundurka. Grimm: Powieści z 1001 nocy. F. M.: Dzieje początków pisma (K. D. W.). Finkel Dr.: O Pieśni Legionów. Fredro: Zemsta, Pau Jowialski, Śluby panieńskie. (A. pis. pol.) Jankowski: Bohaterowie polscy. (K. D. W.) Jezierski: Napoleon, zdobywca świata. Kipling: Druga, ksiąga dżungli. Kipling: Pod niebem indyjskiem. Kipling: Wśród ławie ocenann. Konopnicka: Cztery nowele. Konopnicka: Dym i inne. Konopnicka: Na normandzkim brzegu. Konopnicka: Wybór pism. wyd. jub. Korzeniowski: Kolokacya. Korzeniowski: to samo (A. pis. p.) Krasicki: Bajki i przypowieści. (B. P.). Kwieciński: Dzieje wypraw krzyżowych (K. D. W.). Magiera: Rozwój języka polskiego (K. D. W.) Majerski: Opis ziem dawnej Polski. (B. P.) Mickiewicz A.: Pisma 5 t. wyd. Dr. Kallenbach. Mickiewicz A.: Dziady I. II. IV. (Ar. pis. p.). Mickiewicz A.: charakt. liter. przez Mazanowskiego (B. P.) Neymayr: Ziemia i jej stanowisko we wszechświecie (K. D. W.). Okszye: Japonia i Japończycy. (K. D. W.) Orzeszkowa: Przędze, Marta, (B. P.) Pisma 5 t. z życiorysem Drogoszewskiego. (Obrazek z lat głodowych, Nad Niemnem 2 t. Dziurdziowie Cham, Anastazyja, Bene nati.) Ostaszewski-Barański: Rok złudzeń 1848. (B. P.) Ostaszewski-Barański: Krwawy rok 1846. (B. P.). Pieniążek: Polska i Krzyżacy. Pol: Pieśni Janusza (B. P.). Pol: Pieśń o ziemi naszej (B. P.). Prus: Dzieci. Przyborowski W.: Było to pod Jeną, Przyborowski W.: Raclawice. Przyborowski W.: Rok krwi i niedoli. Rodziewiczówna: Czahary, Światła. Rolle: Oryginały. Sienkiewicz: Krzyżacy 2 t. w 2. egz., Trylogia 6 t. w 2. egz., Nowele w 2. egz., Wiry 2 t. Sieroszewski: Na kresach lasów 2 egz., Ucieczka, Korea. Słowacki: Wybór listów 2 części (K. D. W.), Trzy po-

¹⁾ Książki dla wszystkich, Arct, Warszawa.

²⁾ Biblioteka powszechna, Zukerkandel, Złoczów.

³⁾ Arcydziała pisarzy polskich i obcych, West, Brody

ematy. (A. pis. p.) Char. liter. przez M. Mazanowskiego (B. P.). Smoleński: Rządy pruskie na ziemiach polskich (K. D. W.) Studnicki: Współczesna Sybera. Swift: Podróże Guliwera 4 t. (B. P.) Szajnocha: Szkice historyczne 3 t. (B. P.). Szybalska Zofia: Urywki z pam. o powstaniu z r. 1863. Szymański: Dwie modlitwy. Szymanowski: Obrazki z życia znakomitych ludzi. Tetmajer: Wybór nowel. Wasilewski: Współczesna Słowiańszczyzna. (K. D. W.) Wysłouchowa: Za wolność i lud. Wyspiański: Warszawianka. Wyspiański: Char. lit. przez A. Mazanowskiego, (B. P.). Żeromski: Za wolność i ojczyznę, Duma o hetmanie, Echo leśne. Żuławski: Na srebrnym globie. Zwycięzca.

Statystyka ruchu bibliotecznego.

Wypożyczono w ciągu r. szk. 1912/13.

Klasa	uczniów	dzieł	Nie korzystało
I.	40	470	—
II.	40	421	1
III.	43	643	—
IV.	25	337	—
V.	24	400	—
Razem	172	2271	1

Biblioteka uczniów niemiecka.

Andersens Märchen. Bekker, Franz Liszt. Benndorf, Märchen aus 1001 Nact. Bermann, Sagen u. Geschichten aus der Kaiserstadt Wien. Brandt, Aus eigener Kraft (Lebensbilder hervorragender Männer). Brandt, Gerstäckers Erzählungen: Jagderlebnisse. Chamisso, Peter Schlemihls wundersame Geschichte. Dévidé Henriette, Was die Märchentante erzählt. von Ebner - Eschenbach Marie, Aus meinen Schriften (für die Jugend). Ganghofer, Das Märchen vom Karfunkelstein. von Gosen, Lustige Geschichten. Graesers Schulausgaben klassischer Werke, Heft 47: Fouqué, Undine; Goethe, Die neue Melusine; Heft 101: Grillpartzer, Weh dem, der lügt; Heft 95—96 (ein Bändchen): Friedrich Hebbel,

Die Nibelungen; Heft 99: E. T. A. Hoffmann, Kunstnovellen. Grimm, Die schönsten Märchen. Hauff, Lichtenstein (romantische Sage). Keller, Züricher Novellen. Klausmann, Lohengrin und andere Sagen. Körner, Zriny (3 egzempl.). Krüger, Germanische Götterkunde. Möbius, Deutsche Götter- und Heldensagen. Neuer deutscher Märchenschatz. Petersen, Lustige Schwabenstreiche. Petersen, Onkel Toms Hütte. Rosegger, Als ich noch der Waldbauernbub war (I., II., III.). Rosegger, Waldferien. Schiller, Die Jungfrau von Orleans (3 egzempl.). Schwab, Sagen des klassischen Altertums. Shakespeare (Aus. v. Dr. Weilen), Ein Sommernachtstraum (2 egzempl.). Volksbücher der Erdkunde: Hörstel, Der Gardase; Kollbach, Der Südpol; Graber, Die Vogesen. Volksbücher der Geschichte: v. Bremen, Napoleon I. Volksbücher der Kunst: Meissner, Albrecht Dürer; Meissner, Hans Holbein der Jüngere; Plietzsch, Peter Paul Rubens. Volksbücher der Naturwissenschaften: Plassmann, Der Mond; Schoenichen, Tierriesen der Vorzeit. Volksbücher der Technik: Niemann, Das Telephon; Niemann, Luftschiffe (2). Votteler, Äsops Fabeln. Bechstein, Märchenbuch (Gesamtausgabe). Schaffstein, Till Eulenspiegel.

Zbiory do nauki historii i geografii i archeologii.

Liczą: map historycznych 19; map do nauki geogr. 28. Obrazów do nauki historii, geogr. i hist. sztuki 246; modeli 9; map plastycznych 6; przyrządów 6 i 150 przeźroczy do skioptykonu. Razem sztuk 464.

W bieżącym roku zakupiono: Cybulski: Tablice do historii starożytnej; Obrazy wyd. Busch-Gerach do hist. austr.; Hemleb: Anschaungsbilder (3); Kunstgeschichte in Bildern, wyd. Seemaun, Lipsk (3 albumy); Obraz do nauki poglądowej: Hölzla Eschnera (6); Hölzla: Geogr. Char. Bilder (5); Furrer: Bilder aus Palestina (7); Statuę Hoplity; Statuę Legionisty rzymsk. (1); model wozu wojennego homer.; Statuy 5 ras ludzkich (5); Lehman: obrazy do dziejów kultury (3); Schneider Metzke: 11 obrazów stylów w architekturze; wyd. Klassische Kunst (4 obr.); Kunehrt: Mapa Europy; Mapa plastyczna Niemiec, Szwajcaryi, Rosyi; Kiepert: skandynawski półw.; Spruner-Bretschneider: mapy do nauk hist. (2); Skioptykon z wszystkimi przyborami (350 K); 150 przeźroczy do hist. nat. i geogr. Monarchii, (ogólna wartość zakupionych w b. r. 1047 K).

Zbiory dla nauki historii naturalnej.

Gabinet historii naturalnej liczy pozycyi inwentarza 185, okazów zaś posiada 656.

W bieżącym roku zakupiono : a) do zbiorów botanicznych : 7 tablic biologicznych Dodela z seryi „Iris“, 4 tablice Junga, Kocha i Quentella (jemioła, słonecznik, osiczka, sporysz), 10 tablic *L. Kny'ego* do anatomii i fizjologii roślin, 1 tablicę *Lukscha* przedstawiające zasadnicze kształty bakteryi, 6 tablic *Niemanna i Sternsteina* do anatomii roślin, 1 tablice *Kohla* (zaraza ziemniaczana), 2 tablice *Petera* (kaktusy i winorośl), 12 tablic *Zipla i Bollmanna* (rośliny skrytopłciowe), kasetkę z okazami demonstrującymi sposoby rozsiewania się roślin, model dzbanecznika, zielnik zawierający 250 gatunków, model przebiegu wiązek u skrzypu, puszkę na rośliny, tekę do suszenia roślin, motykę do wykopywania roślin, preparat formalinowy przedstawiający rozwój grochu.

b) do zbiorów mineralogicznych : 6 tekturowych modeli zasadniczych postaci krystalograficznych, 10 drewnianych modeli najprostszych kombinacji krystalograficznych, 5 modeli drewnianych najzwyczajniejszych bliźniaków, szklany model sześciianu, szklany model piramidy układu rombowego, szklany model czworościanu na ośmiościanie, szklany model rombościanu na piramidzie heksagonalnej, 12 tablic sieci krystalograficznych, dmuchawkę.

c) do zbiorów zoologicznych : 4 preparaty przedstawiające ilość substancyi pożywnych w jajach kurczaka, mleku krowim, mięsie wołowym i w chlebie.

d) do zbiorów paleontologicznych : zbiór paleontologiczny zawierający 50 skamielin wszystkich formacji.

Zbiory dla nauki fizyki i chemii.

Gabinet fizyki liczy przyrządów : 227. Zbiory dla nauki chemii liczy przyrządów 60 ; oprócz tego rurki i chemikalia.

W bieżącym roku szkolnym zakupiono : Model wahadła, model zegaru sprężynowego, lampę okrętową, modele śruby, przyrząd do mierzenia ciśnienia cieczy, wagę aptekarską, modele papierowe do rozkładania : aeroplany, dynamo maszyna, machina parowa, automobil, balon sterowniczy. Do nauki chemii : retorty, probówki i t. p.

Zbiory do nauki rysunków.

Gabinet rysunkowy liczy 83 pozycyi, z czego 67 modeli z gipsu i drzewa, reszta to kolekcye motyli, wypchanych zwierząt, roślin.

W bieżącym roku zakupiono: Maska Goethego, model konia, winna gałązka, graniastosłup, sklepienie rzymskie, piramida, graniastosłup, słup ścięty, modele z drutu.

Zbiory do nauki śpiewu i muzyki.

W bieżącym roku szkolnym zakupiono do nauki śpiewu fisharmonię i kilkanaście zbiorów pieśni na chór męski i mieszany.

Dla orkiestry mandolinowej zakupiono 14 różnych rodzajów instrumentów skombinowanych na pełną orkiestrę.

VI. Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych.

**Rada szkolna krajowa z 30. IX. 1912. l. 16788/IV. przesyła
okólnik w sprawie egzaminów poprawczych.**

Zwraca R. szk. uwagę, że egzamina poprawcze powinny być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach, nie można zaś pozwalać na zdawanie egzaminu poprawczego uczniom, którzy wykazują od początku roku szkolnego we wszystkich okresach konferencyjnych przy nieodpowiednim zachowaniu się niedostateczne postępy z wielkiej ilości przedmiotów a którzy nagle w miesiącu czerwcu zaczęli pracować nad poprawą i uzupełnieniem zaniedbanych wiadomości. „Przyznawanie takim uczniom pozwolenia na zdawanie egzaminu poprawczego, może doprowadzić do obniżenia poziomu umysłowego młodzieży i do przekonania, że sumienna, całoroczna praca szkolna nie jest bynajmniej niezbędnym warunkiem przejścia do wyższej klasy“.

Rada szkolna krajowa z 26. grudnia 1912 r. l. 22314/IV. zezwała, aby w tych szkołach, w których obchodzi się święta grecko-katolickie, w dniu 18. stycznia każdego roku, jako

w dniu wigilii święta, „Jordan“ młodzież szkół średnich była uwolniona od nauki szkolnej od godz. 11.

Rada szkolna krajowa z 31. grudnia 1912. r. l. 21913/IV. podaje do wiadomości reskrypt Min. W. O. z 4./12 1912. l. 41960, że przy egzaminach nadzwyczajnych dla celów praktycznych, należy postępować z taką samą bezwzględną ścisłością, jaką przepisy szkolne normują dla egzaminów wstępnych.

Rada szkolna krajowa z 31. grrdnia 1912. l. 14517/IV, zarządza, by przy zgłaszaniu się uczniów do egzaminów wstępnych i w razie przejścia uczniów z innego zakładu, dyrekcye bezwarunkowo nie przyjmowały tych uczniów bez przedłożenia dowodów szczepienia ospy, względnie rewakeyonacyi.

Rada szkolna krajowa z 14. lutego 1913. r. l. 1245, przesyła okólnik w sprawie noszenia przez ucz. stroju skautowego.

Wobec tego, że niektórzy uczniowie zapominają, że § 2. Przepisów szkolnych wkłada na nich obowiązek noszenia mundurka szkolnego w szkole i poza szkołą i chodzą w ubraniu skautowem poza szkołą, Rada szkolna poleca Dyrekcjom przypomnieć uczniom przytoczony paragraf przepisów i czuwać nad tem, by strój skautowy służył bezwarunkowo i wyłącznie tylko do właściwych ćwiczeń. Zabrania stanowczo Rada szk. popisywania się tym strojem przy jakichkolwiek uroczystościach i obchodach jako straż honorowa i t. p.

Rada szkolna krajowa z dnia 25. lutego 1913. l. 2845/IV, zarządza by uczniowie kl. VI. którzy otrzymali za I. półrocze z geografii postęp niedostateczny, zdawali w pierwszych sześciu tygodniach następnego półrocza egzamin poprawczy z tego przedmiotu. Na wypadek niepomyślnego wyniku tego egzaminu, mogą nauczyciele uczący w tej klasie, za zgodą Dyrektora, zezwolić na powtórzenie egzaminu w czasie egzaminów promocyjnych; warunkiem jednakże takiego pozwolenie jest dodatni postęp ucznia we wszystkich przedmiotach i jego dojrzałość do klasy następnej.

Rada szkolna krajowa z 21. maja 1913. r. l. 6852/IV, pragnąc poprzeć usiłowania Polskiego Muzeum szkolnego we Lwowie, co do wydawania obrazów szkolnych do nauki historii, historii sztuki, geografii i nauk przyrodniczych, zachęca młodzież szkolną do fotograficznego zdejmowania podczas wycieczek: budowli, charakterystycznych pod względem architektonicznym i historycznym, typowych krajobrazów, wielkich przedsięwzięstw

przemysłowych, typów ludowych, ważniejszych okazów przyrodni. i t. p. Wyrobite przez uczniów negatywy należy posyłać do zarządu Muzeum, który je po użyciu zwróci właścicielowi.

Rada szkolna krajowa z 26. maja 1913. r. l. 5042/IV, przesyła okólnik w sprawie zapobiegania obniżeniu się poziomu naukowego w gimnazyach.

Okólnik ten w wielu miejscach jest niejako wskazówką dla uczniów i ich Rodziców, krzywo nieraz się patrzących na usiłowanie zakładu, zmierzające do nakłonienia uczniów do pracy sumiennej, wytrwałej. Dlatego okólnik ten Dyrekcya w wyjątkach przytacza).

„Od niejakiego czasu zaczynają się mnożyć skargi na obniżanie się poziomu naukowego w naszych szkołach średnich, objawiające się często w sposób rażący u absolwentów tych szkół — w życiu, a zwłaszcza w ciągu ich wyższych studyów.

Przyczyny tego smutnego objawu szukać należy głównie w niedostatecznym wyniku pracy domowej....

...Powinno być rzeczą wprost wykluczoną, aby uczniowie zaniedbywali (w ciągu roku) naukę i spuszcza li się na egzamin końcowy, który z reguły ma tylko stwierdzić ostatecznie ich nieuctwo i aby otrzymali postę p dodatni, jeżeli, nie pracowali pilnie z każdej lekcji na lekcję...

...Wskutek mylnego rozumienia wskazówki, że „wspólna praca nauczyciela i uczniów powinna odbywać się w większych niż dotąd rozmiarach“ — ustaliło się mniemanie, że w szkole uczniowie tyle powinni się nauczyć, aby im do pracy domowej już nic nie zostało, że zatem nauka szkolna ma wyręczać wszelką pracę domową, dając zupełne przygotowanie na lekcję następną. Takie postępowanie wytwarzałyby tylko bierność i gnuśność u uczniów, tłumiąc ich samodzielność zamiast ją rozwijać.... Należyte bowiem przerobienie w szkole materiału naukowego ma nastęrczyć uczniom sposobność do samodzielnej pracy, która da im świadomość, że posiadli pewien zasób wiedzy, i że jej zdobycie jest w pewnej mierze ich własną zasługą. Przy takiej pracy powinni pokonywać wysiłek i trud, których od nich później wymagać będzie życie, powinni wyrabiać w sobie hart, i siłę woli tak, aby dojrzałości umysłu odpowiadala dojrzałość charakteru.

Przymus pracy domowej w stosownym wymiarze ochroni też uczniów od szkody, wynikającej z nadmiernej swobody i zbytku wolnego czasu. To bowiem stanowi prawdziwe niebezpieczeństwo moralne dla młodzieży; zwłaszcza pozbawionej należytego nadzoru domowego i obracającej ów nadmiar czasu, którego pożytecznie użyć nie umie, na próżniactwo, bezcelowe wałęsanie się po miejscach publicznych, lub zdrożne rozrywki....

...Nie trzeba chyba podnosić jak wielką dźwignią nauki i postępu jest ścisła i sprawiedliwa, nacechowana życzliwością lecz nie pobłażliwa klasyfikacja, dlatego nie można dopuścić by przez przepuszczanie nieprzygotowanych lub niezdolnych uczniów z klasy do klasy — gotować trudności szkole, a uczniom i ich rodzicom może zbyt późnego zawodu....

...Największą ostrożność i miarę stosować należy w używaniu egzaminów promocyjnych uczniów s t a n o w c z o l i c h y c h, tudzież i egzaminów poprawczych. Egzaminy te niestety chybiają w przeważnej części celu, a dają tylko możliwość prześlizgnięcia się nieukom lub uczniom nieudolnym“.

Rada szkolna krajowa z dnia 29. maja 1913. l. 8516 IV, donosi, że J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty — reskr. z dnia 7. maja 1913. l. 19.893 udzielił klasom I.—V. tutejszego zakładu prawo publiczności na rok szkolny 1912/13.

Rada szkolna krajowa z dnia 9. czerwca 1913 l. 9852 IV. zarządza, by rok szkolny 1912/13 zakończono uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw w dniu 29. czerwca b. r. Egzaminy wstępne zaś do klasy I. poleca przeprowadzić w dniu 28. czerwca b. r.

VII. Fizyczny rozwój młodzieży.

Nauka gimnastyki w tut. zakładzie odpowiadała w zupełności wymaganiom, jakie szkole stawia troska o rozwój fizyczny młodzieży. Oprócz obszernego podwórza, na którym młodzież w czasie pauz, pod nadzorem nauczycieli, swobodnie

się zabawiała, zastosowała Dyrekcyja i inne środki, które spełniały niezaprzeczenie cel swój, by odpowiedzieć głębokiej myśli, że „w zdrowem ciele, zdrowy duch“.

W dnie słotne i zimowe pobierała młodzież naukę gimnastyki w sali tut. Sokoła. W nauce tej wyczerpano w zupełności plan dla nauki gimnastyki, skreślony instrukcyą Ministerstwa Oświaty a więc: ćwiczenia wolne, musztra, ćwiczenia na przyrządach.

W dnie pogodne nauka gimnastyki odbywała się na wolnem powietrzu, w miejscu specjalnie na ten cel wynajętem. Raz w tygodniu oddziałami, drugi raz w tygodniu wszystkie oddziały razem, pod nadzorem nauczycieli. Odbywały się: musztra zastępu i plutonu, oraz zabawy i gry towarzyskie; musztra drużyny, jakoteż niektóre zabawy w okolicy, na podstawie podręcznika: „Harce Młodzieży Polskiej“.

Oprócz tego członkowie tut. Grona odbywali wycieczki w bliższą okolicę.

Z wycieczek dalszych wymienić należy jedną, która przyniosła niezaprzeczoną korzyść nie tylko tym uczniom, którzy w niej brali udział, ale która przyczyni się niezawodnie do ułatwienia nauki szkolnej.

Oto 35. uczniów tut. zakładu pod przewodnictwem Dyrektora zakładu i prof. Zahaczewskiego, odbyło w dniach 11.—15. maja wycieczkę do Krakowa i Wieliczki. Uczniowie zwiedzili bardzo szczegółowo zabytki historyczne Krakowa i okolicy bliższej, roboty koło obwałowania Wisły i kopalnie soli w Wieliczce.

Ogólne koszta wycieczki wyniosły przeszło 1000 kor. Koszta wycieczki poszczególnych uczniów wynosiły od 10—25 kor. a to dzięki subwencyom jakie udzielili tej wycieczce: Magistrat m. Kałusza, Rada Powiatowa, Kasa Oszczędności i fundusz ubogich uczniów.

Ofiarodawcom tym, składa więc Dyrekcyja Gimnazjum serdeczne podziękowanie.

Stan zdrowotności wśród uczniów tut. zakładu przedstawia się dzięki dobrym stosunkom klimatycznym i staraniom Gminy i Dyrekcyi całkiem dodatnio. W całym bowiem zakładzie dłużej niż tydzień było chorych uczniów 16.

Inne absencye wynikały z chwilowych niedyspozyi, lub ważniejszych wypadków w rodzinie (liczba godzin opuszczonych 230).

Należy tu podnieść z uznaniem obywatelską pracę tut. fizyka pow. JW. Dra Lubowiedzkiego, który zupełnie bezinteresownie udzielał biednym uczniom tut. zakładu porady lekarskiej.

VIII. Orkiestra.

W roku szk. 1912/13 założyła Dyrekcyja orkiestrę maudolinową, korzystając z tej okoliczności, że kilku uczniów miało własne instrumenta. Zakupiono 14. instrumentów i zorganizowano dwa oddziały. Oddział niższy i wyższy, liczył razem 19 uczniów.

Nauki gry udzielał uczniom kapelmistrz tut. orkiestry salinarnej p. Józef Svec.

Orkiestra brała udział w wieczorku urządzonej przez młodzież tut. zakładu ku czei Adama Mickiewicza, w wieczorku urządzonej przez Czytelnię im. Goldmana, w rocznicę powstania styczniowego, w wieczorku urządzonej przez Tow. Sokół w rocznicę konstytucyi 3. Maja i w wieczorku urządzonej na dochód tut. Bursy polskiej. Na dochody orkiestry składały się wkładki uczniów i subwencye Gminy.

IX. Pomoc koleżeńska uczniów.

Instytucyja ta pożyteczna istnieje drugi rok i cel swój spełnia przez niesienie materyjalnej pomocy biednym uczniom i zakupno książek szkolnych.

Zestawienie kasowe.

Dochody.		
Pozostałość z roku 1911/12		K. 316·54
Drobnemi kosztami zebrano w ciągu roku		„ 65—
Pan Prinz Ludmerer		„ 30—
Składki uczniów: klasa I.		„ 49·70
„ II.		„ 25·31
„ III.		„ 62·80
„ IV.		„ 53·88
„ V.		„ 41·10
Zwrotę uczniów		„ 10 —
Czysty dochód z wieczorku Gimn.		„ 130·24
Ogółem dochód		<u>K. 784·57</u>

Rozchody.

Zakupiono książek i oprawa	K. 40.80
Wydano na ubranie nowe, na naprawę sta- rych, na zakupno i naprawę obuwia	„ 201.50
Na zakupno instrumentów muzycznych i na cele orkiestry mandolinowej	„ 50.—
Na pokrycie kosztów wycieczki do Kra- kowa i Wieliczki	„ 110.—
Drobnymi kwotami wydano	„ 44.—
Ogółem wydano	<u>K. 446.30</u>

Pozostałość kasową w kwocie 338 kor. 27 hal. przenie-
siono na rok szkolny 1913/14.

Biblioteka podręczników szkolnych dla ubogich uczniów
obejmowała w bież. roku 178 podręczników, a mianowicie
63 dla kl. I., 44 dla kl. II., 45 dla kl. III., 19 dla kl. IV.,
i 7 dla kl. V.

Uczniowie zamożniejsi bardzo chętnie zasilają bibliotekę
darami tak, że w bież. roku tylko nie wiele podręczników
trzeba było zakupić.

Z biblioteki korzystało razem 41 uczniów.

X. Tabele statystyczne zakładu.

	I.		II.		III.		IV.		V.		Razem	
	publ.	pr.	publ.	hosp.	publ.	pr.	publ.	pr.	publ.	pr.	publ.	pr.
<i>A. Na początku roku szk. 1913.</i>												
<i>przyjęto:</i>												
na podstawie egzam. wstępnego	30	2	5	1	1	2	2	1	1	1	39	3
z tuf. zakładu z promocyą	6	..	23	1	26	3	16	1	18	1	83	4
" " repententów	..	..	7	1	8	..	..	..	..	..	21	1
z innych zakładów z promocyą	..	..	1	..	1	..	1	..	2	..	5	..
" " repententów	2	..	1	..	1	..	3	..	2	..	9	..
Było więc na początku r. szkolnego:	38	2	37	3	37	2	22	1	23	1	157	8
W ciągu roku przyjęto:												
na podstawie egzaminu wstępnego	..	..	1	..	..	1	1	1	..	..	2	2
" " świadectwa odejścia	..	..	2	..	3	..	1	..	1	..	7	..
Razem przyjęto:	38	2	40	3	40	3	24	1	24	1	166	10
W ciągu roku przeszło na prywat.	2	..	..	..	1	..	..	..	2	..	5	..
" " wystąpiło	2	..	4	..	6	..	1	..	..	..	13	..
Przy końcu roku szk. było więc:	34	4	36	3	33	4	23	1	22	3	148	15

	I.			II.			III.			IV.			V.			Razem		
	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.
B. Według miejsca urodzenia było:																		
z Kałusza	12	.	.	15	.	.	12	.	.	9	.	.	59	.	.	.	.	.
z pow. Kałuskiego	11	.	.	9	.	.	3	.	.	5	.	.	32	.	.	.	.	.
z innych pow. Galicyi	11	.	.	9	.	.	8	.	.	8	.	.	57	.	.	.	.	.
Razem	34	.	.	33	.	.	23	.	.	22	.	.	148	.	.	.	.	.
C. Według miejsca zamieszkania rodziców było:																		
z Kałusza	16	.	.	21	.	.	16	.	.	11	.	.	82	.	.	.	.	.
z pow. Kałuskiego	15	.	.	10	.	.	2	.	.	5	.	.	40	.	.	.	.	.
z innych pow. Galicyi	3	.	.	2	.	.	5	.	.	6	.	.	26	.	.	.	.	.
Razem	34	.	.	33	.	.	23	.	.	22	.	.	148	.	.	.	.	.
D. Według narodowości było:																		
Polaków	25	.	.	27	.	.	18	.	.	17	.	.	118	.	.	.	.	.
Rusinów	9	.	.	4	.	.	5	.	.	5	.	.	28	.	.	.	.	.
Niemców	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.
Razem	34	.	.	33	.	.	23	.	.	22	.	.	148	.	.	.	.	.
E. Według wyznania było:																		
rzymsko-katol.	13	.	.	8	.	.	6	.	.	6	.	.	47	.	.	.	.	.
grecko-katol.	11	.	.	4	.	.	5	.	.	5	.	.	30	.	.	.	.	.
ormiańsko-katol.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.
mojżeszow.	10	.	.	20	.	.	12	.	.	11	.	.	70	.	.	.	.	.
Razem	34	.	.	33	.	.	23	.	.	22	.	.	148	.	.	.	.	.

XI. Kronika zakładu.

Zakład tutejszy obejmował w roku szk. 1912/13. pięć klas. Mieścił się w budynku, będącym własnością Skarbu Państwa.

Rok szkolny 1912 13 rozpoczął się dnia 1. września 1912 r. odbyciem egzaminów wstępnych do klasy I. Wpisy do kl II.—V. odbyły się 1. i 2. września 1912 r.

Dnia 3. września 1912 r. jako w dzień otwarcia roku szkolnego odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele i w cerkwi dla uczniów odośnych obrządków z odśpiewaniem Hymnu Ludowego.

Dnia 9. września, jako w rocznicę zgonu śp. Cesarzowej Elżbiety, odprawionem zostało dla uczniów obu obrządków uroczyste nabożeństwo żałobne.

Dnia 4. października 1912 r. święcił zakład dzień Imienin Najjaśniejszego Pana uroczystem nabożeństwem, odprawionem dla uczniów obu obrządków.

Dnia 11. i 12. października 1912 r. przystąpiła młodzież katolicka do spowiedzi i komunii św.

Dnia 19. listopada 1912 r. jako w dzień Imienin śp. Cesarzowej Elżbiety, odprawione zostało uroczyste nabożeństwo żałobne w kościele i w cerkwi dla uczniów katol. odośnych obrządków.

Dnia 26. listopada 1912 r. odprawione zostało uroczyste nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Ks. Piotra Skargi.

Po nabożeństwie odbył się uroczysty „Poranek“ ku czci Piotra Skargi na którym uczeń kl. V. Tokarz wygłosił odczyt: „O życiu, czynach i dziełach“ Skargi, poczem uczniowie wygłosili: Dyalog p. t. „Skarga w słowie i czynie“ ks. W. Wojtonia i wiersz J. Kozłowskiego p. t. „Prorok narodu“.

Ferye świąt Bożego Narodzenia obrz. rz.-kat. trwały od 22—27. grudnia 1912.

Ferye świąt Bożego Narodzenia obrz. gr.-kat. trwały od 5.—10. stycznia 1913.

Dnia 19. stycznia 1913 r. odbył się staraniem uczniów tut. zakładu, uroczysty wieczór ku uczczeniu pamięci nieśmiertelnego wieszca, Adama Mickiewicza. Wieczór, który odbył się w sali tut. „Sokoła“ rozpoczął słowem wstępnem uczeń kl. V. Tokarz, a zakończył gorącą przemową do młodzieży prof. Władysław Jougan.

Dnia 30. stycznia wydano uczniom półroczne wykazy cenzur.

Dnia 14. lutego jako w dzień święta Patrona Parafii — nie było nauki szkolnej.

W dniach 15.—18. marca odbyły się rekolekcyje wielkonoce dla uczniów obu obrządków.

Ferye świąt wielkiej Nocy obrz. rz.-kat. trwały od 18.—26. marca 1913 r.

W dniach 8. 9. 10. kwietnia 1913 przeprowadził ustracę tut. zakładu Delegat c. k. Rady szkolnej krajowej J. W. P. Dyrektor Stanisław Rzepiński.

Ferye świąt wielkiej Nocy obrz. gr.-kat. trwały od 22.—30. kwietnia 1913 r.

W dniach 11.—15. maja 1913 r. 35 uczniów tut. zakładu pod przewodnictwem nauczycieli odbyło wycieczkę do Krakowa i Wieliczki.

Dzień 13. maja był dniem wolnym, przeznaczonym na odbycie wycieczek uczniów.

Dnia 18. i 19. czerwca 1913 r. przystąpili uczniowie katolicy do spowiedzi i komunii św.

Dnia 28. czerwca 1913 r. odprawione zostało uroczyste nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Cesarza Ferdynanda.

Rok szkolny 1912/13 zakończono dnia 29. czerwca 1913 r. uroczystem nabożeństwem i odśpiewaniem Hymnu ludowego w kościele i w cerkwi dla uczniów obu obrządków. Po nabożeństwie nastąpiło rozdanie świadectw.

XII. Wykaz książek,

których w roku szkolnym 1913/14. używać się będzie.

Klasa I. Ks. Słórsarz. Katechizm religii katolickiej. K. 1.— wyd. 3. 1908; Serednyj katechizm chrystyjańsko-katołyckyj. 80 h. — Samolewicz. Związła gramatyka języka łacińskiego, wyd. 6. K. 1. — Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla kl. I., wydanie 5, opracow. Frączkiewicz. K. 1:20. — Konarski. Związła gramatyka języka polskiego 50 h. — Reiter Maryan dr. Czytania

polskie dla kl. I. K. 3. — Kocowski-Ohonowski. Gramatyka ruska dla Polaków. 50 h. — Łepki. Czytanka ruska. K. 1-20. — German-Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. I. wyd. 7. K. 2-40. — Mazurek. Rys. geografii K. 1. — Romer. Atlas geograficzny. K. 2. — Gebert i Gebertowa. Opowiadania z dziejów kraju rodzinnego. K. 2-20. — Kranz. Arytmetyka i algebra na klasę I. K. 1-50. — Kranz. Geometrya pogładowa na kl. I. K. 1-50 — Nusbaum-Wiśniowski. Wiadomości z zoologii, wyd. 3. K. 3-60. — Rostafiński. Botanika szkolna na kl. niższe, wyd. 7. K. 2-80 — Rostafiński. Przewodnik do botaniki. K. 3.

Klasa II. Ks. Słószarz. Katechizm religii katolickiej, wyd. 3. 1908. K. 1. — Serednyj katechizm chrystyjańsko-katolickij. 80 h. Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego, wydanie 6. K. 1. — Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy, wyd. 6. K. 1-80. — Małecki. Gramatyka języka polskiego. wyd. 11. K. 2-40. — Reiter Maryan dr. Czytania polskie dla kl. II. — Kocowski i Ohonowski. Gramatyka ruska 50 h. — Kruszelnicki Czytanka ruska dla II. kl. K. 2-70. — German-Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. II., wyd. 6. K. 2-20. — Siwak. Geografia powszechna. — Kozenn. Atlas. K. 8. — Semkowicz. Opowiadania z dziejów powsz. I. K. 2. — Putzger-Lewicki-Bojarski. Atlas historyczny. K. 4-50. — Kranz. Arytmetyka i Algebra, na II. kl. K. 1-50. — Kranz. Geometrya pogładowa, dla II. kl. 1910. K. 1-40. — Nusbaum-Wiśniowski. Wiadomości z zoologii. K. 3-60. — Rostafiński. Botanika szkolna na kl. niższe, wyd. 7 Kor. 2-80. — Rostafiński. Przewodnik do botaniki K. 3.

Klasa III. Ks. Jougan. Liturgika kat. wyd. 1-3. K. 1-40. Dąbrowski ks. Historia biblijna starego zakonu w. 6. K. 1-70. — Toroński ks. Liturhika 1905. K. 1-60. — Ks. Toroński. Istorja biblijna staroho zawita, wyd. 1 i 2 K. 2. — Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego, część II., wydanie 5-9. K. 2-40. — Próchnicki. Ćwiczenia łacińskie dla klasy III., wyd. 5. K. 1-60. — Krajewski. Czytania łacińskie. Lwów. 1913. (w druku). — Fiderer. Gramatyka jęz. greckiego, wyd. 3 K. 3. — Małecki. Gramatyka języka polskiego, wyd. 8-10. K. 2-40. — Dr. Reiter Maryan. Czytania polskie dla kl. III. K. 3-60. — Jahner. Deutsche Grammatik, wyd. 3. K. 2-20. — German-Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. III., wydanie 5. Siwak. Geografia powszechna K. 3-20. — Kozenn. Atlas, wyd. 2. K. 8. — Gebert Br. i Dr. Gebertowa. Opowiadania z dziejów austr. i powszechnych. K. 2-50.

— Putzger-Lewicki-Bojarski. Atlas histor. K. 450. — Kranz. Arytmetyka i algebra, klasa III. K. 180. — Jamrogiewicz Strutyński. Geometrya poglądowa. K. 3. — Tomaszewski-Kawecki. Fizyka na kl. niższe, wyd. 7. K. 2.

Klasa IV. Ks. Dąbrowski, Historia biblijna nowego zakonu. K. 170. — Ks. Toroński. Historia biblijna nowego zawita, wyd. 2. K. 2. — Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego. część II, wyd. 5—9. K. 240. — Próchnicki. Ćwiczenia łacińskie dla kl. IV., wydanie 4. K. 2. — Caesar. Commentarii de bello gallico, wydanie 4. Terlikowskiego. K. 160. — Fiderer. Gramatyka języka greckiego, wyd. 4. K. 3. Małecki. Gramatyka języka polskiego, wydanie 9—10. K. 240. — Próchnicki-Wojciechowski. Wypisy polskie dla szkół średn. T. IV. K. 360. — Jahner. Deutsche Grammatik, wyd. 3. K. 220. — German-Petelenz-Gajczak. Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV., wyd. 4. K. 3. — Benoni-Majerski. Geografia austr.-węg. Monarchii, wyd. 5. K. 120. — Kozenn. Atlas. K. 8. — Zakrzewski. Historia powszechna, część I, wydanie 6. K. 240. — Putzger-Lewicki-Bojarski. Atlas histor. K. 450. — Dziwiński. Podręcznik arytmetyki i algebry. K. 450. — Tomaszewski-Kawecki. Fizyka, wydanie 7. K. 2. — Duchowicz-Wiśniowski. Wiadomości z chemii i mineralogii. K. 240.

Klasa V. Ks. Jeż. Nauka wiary katol. K. 2. — Ks. Toroński. Dohmatyka i apologetyka, wyd. 2. K. 2. — Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego, część 2., wydanie 5—9. K. 240. — Livius. Wydanie Ziingerle-Majchrowicz. K. 250. — Ovidius. Wydanie Bednarskiego. K. 2. Fiderer. Gramatyka języka greckiego, wydanie 4. K. 3. — Fiderer Chrestomatya z pism Xenofonta. Wydanie 4. K. 240. — Homer. Iliada cz. I., wyd. Scheindlera Sołtysika K. 120. — Próchnicki-Wojciechowski. Wypisy polskie dla szkół średnich. T. V. K. 380. — Próchnicki. O ważniejszych gatunkach poezyi i prozy. — Nałkowski. Geografia fizyczna. Ippoldt-Stylo. Deutsches Lesebuch I. T., für die V. Kl., wydanie 2. K. 4. — Zakrzewski. Historia powszechna, część I, wyd. 5. i 6. K. 240, część II. K. 240. — Putzger-Lewicki-Bojarski. Atlas historyczny. K. 450. — Dziwiński. Podręcznik arytmetyki i algebry. K. 450. Łomnicki A. Geometrya dla kl. IV. i V. K. 340. — Wiśniowski. Zasady mineralogii i geologii K. 3. — Rostafiński. Botanika szkolna dla klas wyższych, wyd. 4 K. 320. — Rostafiński. Przewodnik do botaniki K. 3. Nałkowski: Geografia fizyczna.

Klasa VI. Ks. Sieniatycki. Dogmatyka szczegółowa, wydanie 2. K. 2·20. Ks. Toroński. Dogmatyka czastna. K. 2. — Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego, wyd. 5—9. K. 2·40. — Sołtysik. Sallustii Bellum Catilinae. K. 0·60. — Sołtysik. Cicero. Cztery mowy przeciw Katylinie. K. 0·70. — Rzepiński. Wybór poezji Wergilego. K. 1·70. Homera Iliada wyd. Scheindlera-Sołtysika, cz. I. i II. K. 1·20. i 1·50 Terlikowski. Wybór z dziejów Herodota. K. 2·20. — Plutarch. Żywoty Cicerona i Demostenesa, wyd. Nagórzański. K. 2·20. — Fiderer. Gramatyka języka greckiego, wyd. 3. K. 3. — Fiderer. Chrestomatya z pism Ksenofonta. K. 2·40. — Chrzanowski-Wojciechowski. Wiadomości z historyi literatury polskiej do r. 1822. z wypisami (w druku). — Ippold-Stylo. Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen, II. T. VI. Kl. K. 3·60. — Zakrzewski. Historia powszechna, cz. II. i III. K. 2·40 i 2·80. — Nałkowski. Geografia fizyczna. — Putzger-Lewicki-Bojarski. Atlas historyczny. K. 4·50. — Dziwiński. Podręcznik algebry. K. 4·50. — Łomnicki. Geometrya dla kl. VI., VII. i VIII. K. 3·80. — Kranz. Logarytmy, wyd. 2. K. 1·30. — Nusbaum. Zoologia dla klas wyższych, wyd. 2. K. 3·60.

Podręczniki do nauki religii mojżeszowej na rok szkolny 1913/14.

Klasa I. Historia biblijna Salomona Spitzera. K. 1·20. — Modlitewnik Salomona Spitzera. K. 1·40.

Klasa II. Historia biblijna Natana Szypera, część II. K. 0·80. — Modlitewnik Salomona Spitzera.

Klasa III. Historia biblijna Salomona Spitzera, część III. — Modlitewnik Salomona Spitzera.

Klasa IV. Historia biblijna Natana Szypera, część IV. K. 0·84. — Pięcioksiąg Mojżesza z tłumacz. polskiem. K. 3.

Klasa V. Dzieje Żydów Natana Szypera, część V. K. 1. — Pięcioksiąg Mojżesza.

Klasa VI. Dzieje Żydów Natana Szypera, część VI. K. 2. — Pięcioksiąg Mojżesza.

XIII. Bursa.

Bursa polska im. „Króla Jana III. Sobieskiego“ w Kałuszu powstała w roku 1904. z bardzo skromnych początków. Pod opieką jednak troskliwą, oddanego tej instytucji całą duszą, prezesa Bursy JW Pana Dra Adolfa Wursta, inspektora sanitarnego i b. posła na Sejm krajowy, który stoi na czele bursy od jej założenia i dzięki ofiarności publicznej rozwija się bardzo pomyślnie. Początkowo przeznaczoną była Bursa tylko dla uczniów szkół ludowych; od chwili jednak założenia w Kałuszu Gimnazjum, przekształcono ją powoli na bursę dla uczniów gimnazyalnych. W roku szkolnym 1912/13, 16 uczniów tut. Gimnazjum znajduje w niej utrzymanie i opiekę częściowo darmo, częściowo za bardzo niską opłatą. Ogólna liczba wychowanków Bursy wynosi dziś 40.

Dochody czerpie Bursa z opłat członków Towarzystwa, opłat wychowanków, z subwencji i prywatnej ofiarności.

Bursa ma własny budynek murowany z pięknym ogrodem i rozporządza funduszem żelaznym w kwocie 4258 koron.

Prefektem Bursy jest Ks. Dominik Chwojka, katecheta tut. szkół ludowych.

Zarząd Bursy stara się o postępy swych wychowanków, kontrolując ich pracę za pośrednictwem Ks. Prefekta i tzw. cenzorów, którymi są uczniowie najstarszej klasy. Czas wolny od nauki, spędza młodzież na obszernym ogrodzie, na zabawach, pod nadzorem Prefekta. Odbywają też wychowankowie spacerów wspólne, mają też swoją małą drużynę skautową.

XIV. Imienny spis uczniów.

Kl. I (Gosp. klasy prof. Birgfeldner).

1. Bajek Jan	6. Gerner Oskar (wyst. 15. IV. 913)
2. Berezniczi Michał	7. Gojdan Włodzimierz
3. Cotelli Edmund	8. Halpern Artur
4. Denenfeld Mieczysław	9. Halpern Wolf (wyst. 15. V. 913)
5. Franko Michał	10. Hönig Leonia (hosp.)

11. Jankowski Józef	28. Reiner Syjudl (w. 28. 913)
12. Kopciuch Stanisław	29. Rottfeld Mendel
13. Jolles Samuel	30. Seeman Gustaw
14. Kostecki Stanisław	31. Skurezański Mikołaj
15. Kostecki Zygmunt	32. Sokołowski Józef
16. Lichota Józef	33. Sorochtej Hilary
17. Likworuik Benjamin	34. Spatz Abraham
18. Linmer Schulim	35. Spiegel Benjamin
19. Luftówna Adela (hosp.)	36. Schönberg Rachela (pryw.)
20. Ludkiewicz Roman	37. Stemler Zygmunt
21. Łogojda Bazyli (w. 3. XI. 912)	38. Szwed Julian
22. Macoła Filip	39. Szykar Bazyli
23. Mayer Herman	40. Tokarz Stanisław
24. Meller Lessor	41. Wahrmanówna Berta (hosp.)
25. Milewski Michał	42. Weinberg Majer (pryw.)
26. Prociak Eugeniusz	43. Żak Jan
27. Radywył Piotr	

Klasa II. (Gosp. kl. prof. Paluszyński.

1. Arnold Filip	19. Lehrer Samuel
2. Bahrynowski Ignacy	20. Liebersbach Józef
3. Berbeka Władysław	21. Maziarz Jan
4. Berei Abraham (w. 20. I. 913)	22. Pietruszka Franciszek
5. Bernfeld Kasriel	23. Popel Włodzimierz
6. Bienenfeld Paweł	24. Popperówna Pepa P. (pryw.)
7. Blauang Herman	25. Presser Artur
8. Boryniec Atanazy (pryw.)	26. Prokopowicz Józef
9. Ciepiewski Jerzy M. (wyst. 3. II. 913)	27. Rattner Jakób (w. 4. XI. 912)
10. Dragan Jan	28. Rawski Mieczysław Maurycy
11. Ettinger recte Lilien Mateusz	29. Rosenberg recte Tannenbaum Nehemiasz
12. Eustachiewicz Czesław (wyst. 26. II. 1913)	30. Rothfeld Eisig
13. Fedorków Michał	31. Scheinmann Mojżesz
14. Fornalik Antoni	32. Streifer Aron
15. Glas Juda	33. Szumilak Mieczysław
16. Haber Wolf	34. Ulan Bazyli
17. Horowitz Jakób	35. Weinberg Wilhelm (pryw.)
18. Heczyszyn Aleksander	36. Weissmann Leib
	37. Widepuhl Roman Józef

38. Wirth Jan	41. Zaremba Władysław
39. Wobl Fischel	42. Zarwanitzer Abraham
40. Woźniak Franciszek	43. Żmij Zygmunt

Klasa III. (Gosp. kl. prof. Jougan).

1. Barysz Zenon (wyst. 28. III.)	24. Kurzer Leon
2. Belfel Rachmiel	25. Landsmann Joachim
3. Berei Moses (wyst. 29. I.)	26. Lubowiedzki Zdzisław (pryw.)
4. Chymycz Stefan	27. Meller Gedalie
5. Ciepielowski Józef (wyst. 1. II.)	28. Mühlstein Nuchim
6. Czeżowski Jan (wyst. 3. I.)	29. Neumanu Markus
7. Didoszak Prokop (w. 28. III.)	30. Olewicz Błażej
8. Drozdowski Edward	31. Redisch Emanuel (pryw.)
9. Glattstein Chaim	32. Sandurski Aleksander
10. Goleń Stanisław	33. Sebastyan Jakób
11. Hauser Izrael	34. Seeman Natan
12. Horowitz Leopold	35. Springer Józef
13. Iekowicz Kazimierz	36. Strasser Jonas
14. Jungermann Józef	37. Teitelbaumówna Blume (pr.)
15. Kaufmann Salomon	38. Towarnicki Tadeusz
16. Kohlberg Leopold	39. Treitler Izaak
17. Kohlberg Teodor	40. Treitler Mojżesz
18. Kozak Włodzimierz	41. Trembałowicz Michał
19. Kozakówna Nadeżda (pryw.)	42. Trompeterówna Regina (pr.)
20. Kram Jerzy	43. Ulan Roman
21. Kritz Kalman	44. Wegner Izydor (pryw.)
22. Krumper Leib	45. Weintraub Fischel (pryw.)
23. Kuhlberg Leib	46. Ziegel Wolf (wyst. 4. I.)

Kl. IV. (Gosp. klasy prof. Serafinowicz).

1. Baron Berl	9. Kreuzer Dawid
2. Berglaubter Abraham	10. Lichota Tomasz
3. Biliński Milisowicz Jan (wystąpił 4. X. 1912)	11. Ludkiewicz Włodzimierz
4. Bokser Markus	12. Maksymiak Paweł
5. Brotfeld Itta (pryw. hosp.)	13. Mandelbaum Wolf (pryw.)
6. Hellenbrand Kazimierz	14. Menkes Izaak
7. Korytowski Michał	15. Press Mojżesz
8. Koturbasz Eliasz	16. Schreyer Herzel
	17. Silber Hersch

18. Simków Jan	23. Wohl Mechel
19. Svec Zygmunt	24. Wohlfarth Józef
20. Weinberg Benjamin	25. Zboiński Kazimierz
21. Weitzner Lewi Izaak	26. Ziering Mendel
22. Wideduhl Wacław Rudolf	

Kl. V. (Gosp. kl. prof. Zahaczewski).

1. Altbach Wolf	14. Lehrer Mojżesz
2. Barysz Roman	15. Mandel Lea (pryw.)
3. Fediów Michał	16. Pollak Abraham
4. Fediów Stefan	17. Prinz Izrael
5. Feintuch Ire	18. Schmutz Jakób (pryw.)
6. Heumann Menasche (pryw.)	19. Schreyer Chaim
7. Hochtaubel Michał	20. Stern Samuel
8. Hoffmann Zygmunt	21. Stromwasser Mojżesz
9. Hummer Zygmunt	22. Szczudłowski Mieczysław
10. Klein Izrael	23. Tokarz Tadeusz
11. Kostecki Bolesław	24. Tymków Władysław
12. Kurdydyk Bohdan	25. Zarwanitzer Nuchim
13. Kurdziel Wincenty	

Klasyfikacya za rok 1912-13.

	I.			II.			III.			IV.			V.			Razem		
	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.	publ.	pr.	hosp.
Chlubnie uzdolnieni	1	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	5	2	1
Uzdolnieni . . .	18	—	2	21	1	2	20	2	—	1	—	11	1	1	—	86	4	5
Na ogół uzdolnieni	8	1	—	7	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	20	2	—	
Do egzaminu popr. przeznaczono .	2	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—	7	1	—	
Nieuzdolnieni . .	4	—	—	5	—	—	5	2	—	—	—	9	—	—	28	2	—	
Do egzam. uzupełn. przeznaczono .	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
Nie zgłosiło się do egzam.	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1
Razem	34	4	3	36	3	3	33	4	3	1	1	22	3	—	148	15	7	

XVIII. Ogłoszenie Dyrekcyi

do wiadomości rodziców i opiekunów.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1913/14 dla klas od I.—VI. odbywać się będą 30. i 31. sierpnia od godziny 10.—12. rano i od 4.—6. popołudniu, późniejsze zgłoszenia tylko w razie ważnych powodów uwzględnione być mogą.

Uczniowie mają się zgłaszać do zapisu tylko w towarzystwie *rodziców lub opiekunów* i przedłożyć w razie przejścia z innego zakładu 1) świadectwo tego zakładu, do którego dotychczas uczęszczali, 2) metrykę chrztu lub urodzenia, 3) świadectwo powtórnego szczepienia ospy, 4) dwa należycie wypełnione rodowody.

Według ustawy z dnia 3/VI. 1887 dz. rozp. Min. W. i O. 1877. uczeń wstępujący do klasy pierwszej ma mieć najmniej lat 10 życia, lub skończyć lat 10 przed upływem tego roku kalendarzowego, w którym będzie po przyjęciu, uczęszczał do klasy I.

Wszelkie podania o dyspensę od tej normy mają władze szkolne, bez wyjątku załatwić odmownie.

Egzamina wstępne do klasy I. odbywać się będą w dwóch terminach, a mianowicie dnia 30. czerwca 1913 r. i 1. września 1913 o godzinie 8. rano w budynku gimnazjalnym.

Wpisy do egzaminów wstępnych do klasy I. odbędą się 27. czerwca i 30. i 31. sierpnia 1913.

Wybór **jednego** z tych dwóch terminów pozostawia się rodzicom względnie opiekunom uczniów.

Powtarzanie wstępnego egzaminu do klasy I. ani w tym samym, ani w innym zakładzie jest niedozwolone. Powtórzenie tego egzaminu w innym zakładzie jest w każdym razie nieważne.

Zakres wymagań przy egzam. wstępnym do kl. pierwszej.

(Rozporz. c. k. Rady szk. kraj. z 16/V. 1887 l. 1764.)

a) **Z religii:** Wiadomości, których uczeń nabyć powinien w szkołach ludowych czteroklasowych.

b) **Z języka polskiego:** Czytanie płynne i wyraźne, objaśnianie przeczytanego ustępu pod względem treści i związku

myśli; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rządu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i gramatyczny rozbiór zdania.

c) **Z języka niemieckiego:** Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, przymiotników, zaimków; odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, odmiana najzwyklejszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść, przed dyktowaniem, podano w języku polskim.

d) **Z rachunków:** Pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitymi; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu usuwa ucznia od przyjęcia w jakiegokolwiek szkole średniej.

Egzamina wstępne do klas od II. do V. odbywać się będą w czasie do 10. września w dniach przez Dyrekcyą wskazanych. Przy zgłoszeniu się do egzaminu przedłożyć należy:

- 1) metrykę chrztu lub urodzenia,
- 2) ostatnie świadectwo szkolne,
- 3) poświadczenie Starostwa stwierdzające, że petent w ostatnim roku nie uczęszczał do żadnej szkoły średniej,
- 4) fotografię petenta z poświadczeniem identyczności osoby,
- 5) świadectwo moralności,
- 6) dwa należycie wypełnione rodowody (ew.).

Egzamina poprawcze odbędą się w dniu 30. i 31. sierpnia 1913 r.

Opłata szkolna w tutejszym zakładzie wynosi 20 koron miesięcznie. Niezamożni uczniowie, mający dobry postęp ogólny i conajmniej dobre zachowanie się, mogą uzyskać zniżenie lub uwolnienie od opłaty szkolnej, jeśli do dnia 1. października względnie 15. lutego wniosą podania, do kuratorji gimnazyalnej, wystosowane na ręce Dyrekeyi.

Do podania należy dołączyć ostatnie świadectwo szkolne i świadectwo ubóstwa.

Opłatę szkolną za wrzesień złożą uczniowie w wysokości kor. 20 przy wpisie.

Mundury studenckie. Wszyscy uczniowie obowiązani są na mocy Najw. postanowienia z dn. 6. stycznia 1894 r. l. 2990. i rozp. c. k. Rady szkolnej krajowej z dn. 14. marca 1894 l. 2900 do noszenia w szkole i poza szkołą przepisanego i jednokolorowego ubrania. O szczegółowych w tym kierunku postanowieniach mogą rodzice i opiekunowie uczniów dowiedzieć się w Dyrekcji szkolnej. Dowolności, jakich dopuszczają się uczniowie pod względem mundurno, (noszenie *wysokich czapek, kolorowych koszul z wykładanemi kołnierzami, krawatek czarnych spodni*) są wykroczeniami przeciw karności szkolnej, które c. k. Rada szk. kraj. poleca surowo karać. Z tego powodu zwraca się uwagę rodziców i opiekunów, aby nie ulegali próżnym zachciankom synów i pupilów i nie kupowali żadnych części mundurów odmiennej barwy lub kroju, ani też żadnych uzupełniających dodatków, gdyż w przeciwnym razie narażą się na nieprzyjemności, *a nawet na nieprzyjęcie lub wydalenie ucznia ze szkoły.*

Dyrekcya uprasza wreszcie rodziców i opiekunów, by często dowiadywali się w szkole o prowadzeniu się i postępach uczniów. Grono nauczycielskie udziela z wszelką gotowością wyjaśnień podczas tzw. „Konferencyi wywiadowczych“, których terminy ogłosi się z początkiem roku szkolnego.

Od połowy stycznia w I. półroczu, a od 15. czerwca w II. półroczu nie udziela się żadnych wyjaśnień o nauce lub postępach uczniów z powodu rozpoczynającej się klasyfikacji.

Rodzicom zamiejscowym zaleca się *ważny wybór stancyi* i zasięganie w tym względzie rad i wskazówek w Dyrekcji i u grona nauczycielskiego.

Osoby zamierzające utrzymywać w swych domach uczniów tutejszego zakładu na stancyi, obowiązane są zastosować się do wszystkich postanowień regulaminu, wydawanego dla tych osób rozporządzeniem c. k. Rady szk. kraj. z dn. 31. maja 1898 l. 1181., który Dyrekcya w całości tu przytacza i złożyć pisemne oświadczenie, że postanowień tych będą się trzymali. (Regulamin ten obowiązuje i Bursy).

---

§. 1.

Każda osoba, która przyjmuje ucznia na wikt i mieszkanie, bierze na siebie odpowiedzialność za dobry kierunek jego wy-

chowania w duchu religijnym i moralnym, za *jego pilność* w wypełnianiu obowiązków szkolnych i za jego zdrowie, słowem przyjmuje w tym względzie na siebie obowiązki rodziców i staje się odpowiedzialnym nadzorcą ucznia.

§. 2.

Odpowiedzialny nadzorca winien czuwać nad tem, aby uczniowie chrześcijańscy wypełniali obowiązki religijne, aby odmawiali modlitwy z rana i wieczorem, aby uczęszczali do kościoła na Mszę świętą nie tylko wtedy, kiedy im szkoła nakazuje, ale zawsze, gdy jest po temu sposobność. Podobnie czuwać winni, aby uczniowie innych wyznań dopełniali swoich obowiązków religijnych.

§. 3.

Odpowiedzialny nadzorca winien poznać dokładnie przepisy szkolne, normujące zachowanie się uczniów w szkole i poza szkołą i ze swej strony pilnie przestrzegać, aby uczniowie do nich się stosowali.

§. 4.

O wykroczeniach uczniów, którym zapobiedz nie może, winien nadzorca odpowiedzialny uwiadomić rodziców lub opiekuna ucznia, aby i oni wpływali na jego poprawę. Gdyby i to nie pomogło, powinien nadzorca odpowiedzialny zawiadomić o tem Dyrektora zakładu, ks. katechetę lub gospodarza klasy i szukać u nich rady i pomocy.

§. 5.

Odpowiedzialny nadzorca *czuwa nad tem, aby uczniowie dla błahych powodów nie opuszczali nauki szkolnej*; w razie, gdyby uczeń musiał pozostać w domu, uwiadamia *zaraz w pierwszym dniu gospodarza klasy lub Dyrektora zakładu o przyczynie opuszczenia szkoły*. Skoro przeszkoda w uczęszczaniu do szkoły będzie usunięta, wydaje uczniowi rzetelne świadectwo, które uczeń ma wręczyć gospodarzowi klasy.

§. 6.

Odpowiedzialny nadzorca winien w dniach przez Dyрекcyę zakładu na to przeznaczonych udawać się do szkoły, aby dowiedzieć się o postępach uczniów i o ich zachowaniu się.

§. 7.

Lokale przeznaczone na mieszkanie uczniów powinny być czyste, posiadać dostateczną ilość powietrza i światła. Dla jednego mieszkańca stosownie do wieku wymaga się co najmniej 4—6 m^2 powierzchni pokoju i 12—18 m^3 powietrza. Pokoje muszą być codziennie przewietrzane, w zimie opalane, podług potrzeby podłogi myte, jeżeli nie są zapuszczane, a ściany, jeżeli nie są malowane, co najmniej raz do roku bielone.

§. 8.

Każdy uczeń ma sypiać w osobnem łóżku. Sypianie po dwóch w jednym łóżku jest zakazane. Należy uczniów przyzwyczajać, aby podczas snu trzymali ręce na kołdrze. W domach, gdzie więcej mieszka uczniów, należy przeprowadzić taki rozdział, *aby starsi spali osobno, a młodsi osobno.*

§. 9.

Nadzorca odpowiedzialny ma zwracać szczególną uwagę na to, aby uczniowie ubierali się czysto i porządnie, aby przestrzegali czystości w bieliźnie i pościeli, aby ręce i zęby myli jak najczęściej. Każdy uczeń powinien mieć własny grzebień, szczoteczkę do zębów, mydło, łyżkę, nóż i widelec, ręcznik oraz osobną miskę do mycia. Wstawszy rano powinien uczeń zaraz zastać swoje łóżko.

§. 10.

Uczniowie powinni wstawać o wczesnej godzinie, aby mieli czas umyć i ubrać się, spożyć śniadanie i powtórzyć lekcye przed udaniem się do szkoły.

§. 11.

Nadzorca odpowiedzialny powinien czuwać nad tem, aby uczniowie przychodzili na czas do szkoły a ze szkoły zaraz do domu powracali.

§. 12.

Pokarm uczniom powinien być podawany regularnie, powinien być skromny lecz posiłny. Używanie napojów gorących jest uczniom stanowczo zakazane. Należy też przestrzegać uczniów przed spożywaniem niezdrowych łakoci.

§. 13.

Chodzenie po ulicach w późniejszych godzinach wieczornych bez należytego nadzoru jest uczniom wzbronione. Należy też bacznie nad tem czuwać, aby uczniowie nie dobierali sobie niewłaściwego dla nich lub szkodliwego towarzystwa.

§. 14.

Nie należy uczniów używać do postług lub posyłek prywatnych.

§. 15.

Każdy uczeń, który z jakiegokolwiek powodu dostanie silniejszej gorączki, objawiającej się z podwyższoną ciepłotą skóry, obłożonym językiem i podwyższonem pragnieniem a często dreszczami, musi być bezwarunkowo odłączony od innych i oddany pod opiekę lekarską.

§. 16.

Jeżeli lekarz sprawdzi chorobę zakaźną należy zastosować się bezwzględnie do jego rozporządzenia co się tyczy odosobnienia ucznia lub umieszczenia go w szpitalu.

Tak pokój, w którym leżał lub przebywał uczeń dotknięty chorobą zakaźną (odra ospa, płonica, dur osutkowy, krztusiec), jakoteż sprzęty tego pokoju muszą być podług wskazówek lekarza oczyszczone i odrażone (desinfekcyonowane). Wspólnie zaś mieszkający uczniowie nie mogą tak długo uczęszczać do szkoły, aż wykażą się świadectwem lekarskiem że to uczęszczanie, nie jest połączone z niebezpieczeństwem rozwleczenia choroby zakaźnej.

Ta sama ostrożność zastosowana musi być tem surowiej i dokładniej do ucznia dotkniętego chorobą zakaźną.

§. 17.

O każdym przypadku takiej choroby zakaźnej u któregośkolwiek z uczniów, z rodziny lub domowników, obowiązany jest nadzorca odpowiedzialny donieść bezzwłocznie władzy sanitarnej bez względu na to, czy takie doniesienie zrobił już prywatny lekarz.

§. 18.

Uczniowie dotknięci chorobami zaraźliwymi, choćby nie zakaźnymi, jak n. p. świerzb, egipskie zapalenie ocz, gruźlica

płuc, muszą mieszkać w osobnym pokoju i stykać się mogą z innymi tylko o tyle i w takiej formie, o ile na to lekarz zezwoli.

§. 18.

Dyrektorowi zakładu, członkom grona nauczycielskiego i deputacyi szkolnej, a za wezwaniem odpowiedniej władzy i lekarzom służy prawo zwiedzania w każdym czasie mieszkań uczniów. Odpowiedzialny nadzorca winien im dać wszelkie wyjaśnienia, których zażądata.

§. 20.

Uczniom wolno tylko w takim domu mieszkać, w którym odpowiedzialny nadzorca stosuje się ściśle do powyższych przepisów.

§. 21.

Jeżeli się okaże, że odpowiedzialny nadzorca nie wypełnia swoich obowiązków, wtedy Dyrektor zakładu ma prawo zażądać od rodziców (lub opiekuna) ucznia, aby go natychmiast w innym domu umieścili, a w przeciwnym razie ma prawo wzbronić uczniowi dalszego uczęszczania do szkoły.

Regularna nauka w r. 1913/14 rozpocznie się uroczystem nabożeństwem dnia 3. września o godz. 8. rano.

Katusz, dnia 26. czerwca 1913 r.

Antoni Herzig,

c. k. profesor i Dyrektor gimnazjum.

